

ТЕМА 4. ПРАВИЛА ВЖИВАННЯ М'ЯКОГО ЗНАКА

Вправа 1. Замість крапок поставте, де треба, м'який знак, поясніть правила його вживання.

Низ...ко, пал...ма, Ірпін...ський, різ...блений, пот...мянілий, бояз...ко, близ...кий, ковз...кий, напал...м, Гор...кий, слиз...ко, власниц...кий, колодяз...ні, їдален..., Уман...щина, діл...ниц..., в'яз...кий, спіл...ні, низ...ка, камін...чик, мен...ший, біл...ший, тон...ший, шіст...надцять, п'ят...десять, близ...кіс...ть, таріл...ці, бур..., Хар...ків, буквар..., близ...ко, Об..., бунтар..., хар...ківс...кий, в'яз...кий, виноградар..., низ...кий, токар..., долен...ці, сухар..., Натал...чин, поліс...кий, тюр...ма, вишен...ці, відмір...те, узбец...кий, казан...с...кий, календар..., нян...чить, гір...кий, п'ят...десять, бас...кий, лицар..., удар...те, плос...кіль, кут...ній, лікар..., чес...тю, хорол...с...кий, у спіл...ці, віз...му, в'яз...кіс...т..., промін...чик, тітон...ці, селян...с...кий, Перм..., нен...ці.

Вправа 2. Постате іменники у давальному відмінку. В одній колонці подайте слова з м'яким знаком, а в іншій – без м'якого знака.

Кістка, тітонька, люлька, доленька, полька, вчителька, валер'янка, сторінка, долина, ліщинка, тарілка, веселка, нічка, кулька, булка, жменька, ненька, вишенька, хвилинка, хатинка.

Вправа 3. Перекладіть слова українською мовою і запишіть їх, зіставте правопис. Поясніть, чим зумовлені різні написання в обох мовах.

Харьковский, узбекский, степь, вратарь, Новосибирск, вязкий, турецкий, криворожский, Братск, пишешь, узко, разбираешься, семьдесят, шестьдесят, девятьсот, семьянин, семнадцать, восемьсот, повестью, медью, листья, зорька, спишь, ешьте, режьте, пятьдесят, пятьсот, палац, ранец, венец, токарь, пекарь, плащ, пробуждение, печь, библиотекарь, дрожь, плачь, зябь, букварь, знакомься, тоньше, меньше, лишь, тушь, туш, накинь, севастопольский, товарищ, проверьте.

Завдання

У завданнях 1-3 знайдіть слова, написання яких не відповідає орфографічній нормі. Якщо помилка в одному варіанті, то позначте в якому саме (I, II, III), якщо помилка у двох – позначте відповідь IV,

якщо всі відповідають нормам сучасної української літературної мови – відповідь V.

1.

- I. Різкість, близькість, боязкість.
- II. Ненчин, неньчин, станьмо.
- III. Перм, колодязні, різьбар.
- IV. Помилки у двох варіантах.
- V. Помилки немає.

2.

- I. Наталчин, молотьба, в танці.
- II. Харків, менший, буквар.
- III. Напалм, баский, плач.
- IV. Помилки у двох варіантах.
- V. Помилки немає.

3.

- I. П'ятсот, селянський, казанський.
- II. Узбецький, возня, вишенці.
- III. Ласунці, стільці, кузня.
- IV. Помилки у двох варіантах.
- V. Помилки немає.

4. **Визначте, у якому з поданих варіантів усі слова пишуться із знаком м'якшення.**

- I. Донец...кий, ган...ба, швец..., тон...ший.
- II. Т...мянний, кишен...ці, яблун...ці.
- III. Уман...щина, дон...ці, брун...ці.
- IV. Приятел...ці, рибон...ці, кін...чик.
- V. У двох варіантах.
- VI. У трьох варіантах.

5. **М'який знак не пишеться**

- I. Після м'якого *л* перед наступним м'яким приголосним.
- II. У дієслівних формах дійсного та наказового способу.
- III. Після приголосних *р, б, п, в, м, ф, ж, ч, ш*.

У завданнях 6-7 подані пари слів із порушенням акцентуаційної норми. Визначте ці слова.

6.

- I. Веземó, вёрба.
- II. Вигнáння, вíпадок
- III. Вírші, газóметр.
- IV. Помилки у двох варіантах.
- V. Помилко́к немає.

7.

- I. Веретéно, ветерина́рія.
- II. Граблi, вичéрпний.
- III. Горiцвiт, грошéй.
- IV. Помилки у двох варіантах.
- V. Помилко́к немає.

8. Яка із наведених пар слів є синонімічною?

- I. Помiрний – помiркований.
- II. Єднати – лучити.
- III. Журавлиний – журавлинний.
- IV. Синонімічні дві пари.
- V. Синонімічні три пари.

9. Укажіть неправильно названі професії або вкажіть, що помилок немає.

- I. Праля.
- II. Друкар.
- III. Нафтовик.
- IV. Сигнальщик.
- V. Помилко́к немає.

10. Визначте, яким фразеологізмом можна продовжити синонімічний ряд ПРАЦЮВАТИ...

- I. Дати березової каші.
- II. М'яти ханьки.
- III. Гріти лоба.
- IV. Вигріватися на печі.
- V. Ловити спотикачів.

11. З'ясуйте значення слова РОЗЧАХУВАТИ...

- I. Звільнитися від криги.
- II. Пащекувати.
- III. Розщеплювати.
- IV. Розчісувати.
- V. Очманіти.

12. Мовний стиль – це

- I.** Різновид національної мови, що є засобом спілкування в географічно обмежених колективах.
- II.** Сукупність мовних засобів вираження, зумовлених змістом і метою висловлювання.
- III.** Властивий художникові слова чи іншому носієві мови стиль, який стає об'єктом дослідження лінгвістів.

13. Відредагуйте (там, де треба) подані словосполучення:

- співпадає з відпусткою
- заказний лист
- рекомендаційний лист
- джентельмен
- жильці будинку
- виключити світло
- відповідно до постанови
- моя автобіографія
- діюче законодавство
- нанести збитки
- чотири місяця
- сказано на мій адрес
- чужа біль
- інформативні бюлетні

14. Виберіть правильний варіант вживання слів.

Ласкава посмішка – ласкава усмішка, вітер три метри за секунду – вітер три метри на секунду, впадає в око – кидається в око, вулиця Марка Вовчка – вулиця Марко Вовчок, говорити на українській мові – говорити українською мовою – говорити по-українськи, завдання виконане – завдання виконано, відношення між колегами – стосунки між колегами, центральна площа міста – центральний майдан міста, музичний слух – музикальний слух.

15. Перекладіть подані словосполучення українською мовою.

Лицевой счет, личный счет, жить за чужой счет, на казенный счет, на чей счет говорить (намекать), на счет этого, на счет этого я спокоен, счетом выдавать, быть на хорошем счету.